

2014-06-25

Referens
Anna-Stina Takala

Mottagare
Anja Dahlstedt

Bibliotek Botkyrkas flitigaste e-bokslåntagare januari – juni 2014

En sammanställning

Bakgrund

Under hösten 2014 väntar ett nytt avtal mellan Bibliotek Botkyrka och e-boksdistributören Elib, som innebär nya möjligheter för biblioteket att göra medvetna urval ur Elibs utbud. Avtalet innebär också nya affärsmodeller, vad gäller prisättning och licenstyper. Samtidigt innebär det också en förändrad teknisk lösning, där e-böckerna integreras i bibliotekets webbkatalog via API:er och kan laddas ner via direktlänk därifrån.

Den stora ökningen av e-bokslåntagare skedde i Botkyrka under 2012 och 2013. Ökningen tycks ha avstannat i slutet av 2013 och antalet lån ligger första halvåret 2014 på ungefär samma nivå som motsvarande tid under 2013.

När vi går vidare med utvecklingen av arbetet med e-böcker i Botkyrka, är det bra att veta vilka vi når med det utbud vi har idag. Det är bra att ha en "nollmätning" av situationen när vi inför det nya systemet, där vägen att till ladda ner en e-bok tekniskt kommer att kortas flera steg.

Vi ska också arbeta med ett relevant urval och därför behöver vi veta vilka som nås med det utbud vi har idag. Vill vi fortsätta att nå samma grupper? Finns det andra grupper som vi också vill nå? Vilka ska prioriteras i urvalsarbetet med e-böcker? Hur behöver vi arbeta med marknadsföring?

En fråga som blir aktuell på sikt är vilka åtgärder som behövs i rummen på våra fysiska bibliotek och på webben, om vi vill nå andra grupper än dem vi når idag.

Undersökning

Vilka är det då som lånar e-böcker hos Bibliotek Botkyrka? Jag har valt att göra en undersökning av fördelningen vad gäller kön, bostadsort och ålder. Det är parametrar som är lätta att utläsa ur Book-its register. Jag har också undersökt i vilken grad våra aktiva e-bokslåntagare är aktiva låntagare i våra fysiska bibliotek.

2014-06-25

Den grupp som har undersökts är de som under första halvåret 2014 har laddat ner sex e-böcker eller fler. Det vill säga personer som laddat ner i snitt en e-bok i månaden och därför kan sägas vara återkommande, eller flitiga, e-bokslånare. Den som har laddat ner flest e-böcker i denna grupp har laddat ner 31 stycken. Totalt utgörs gruppen av 180 personer.

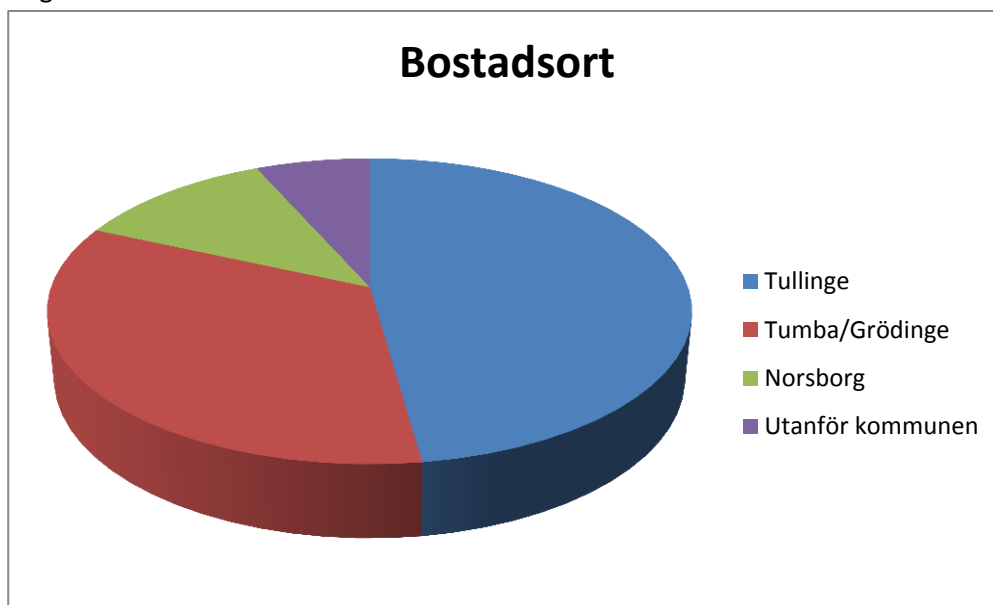
Resultat

Bostadsort

Personerna fördelar sig mellan Botkyrka kommuns olika delar, men mycket ojämnt. 48 procent av de flitiga e-bokslånarna bor i Tullinge, dvs nästan hälften. 34 procent bor i området Tumba/Uttran/Grödinge. Endast 12 procent har postadress Norsborg och en liten andel, 6 procent, bor utanför kommunen. Se diagram 1.

Vad gäller e-böcker är resursutnyttjandet alltså idag mycket ojämnt fördelat över kommunen. Det är något att särskilt uppmärksamma framöver.

Diagram 1

2014-06-25

Flest kvinnor

Det är en övervägande andel kvinnor som lånar e-böcker flitigt, även om skillnaderna mellan könen inte är så stor. 59 procent (106 st) är kvinnor och 41 procent (74 st) är män.

Nästan hälften lånar också på biblioteken

Av våra flitiga e-bokslåntagare är även 41 procent (73 st) flitiga lånare av medier på biblioteken. Med det menas att de under samma period, första halvåret 2014, också hade lån av fysiska medier registrerade.

En viss andel i gruppen hade aldrig lånat något på biblioteken över huvudtaget. Jag har dock inte noterat exakt hur många de var. Det gick också att se att flera hade lånat mycket på biblioteken förr, men hade slutat med det sedan något år tillbaka.

70-talister, men inga 90-talister

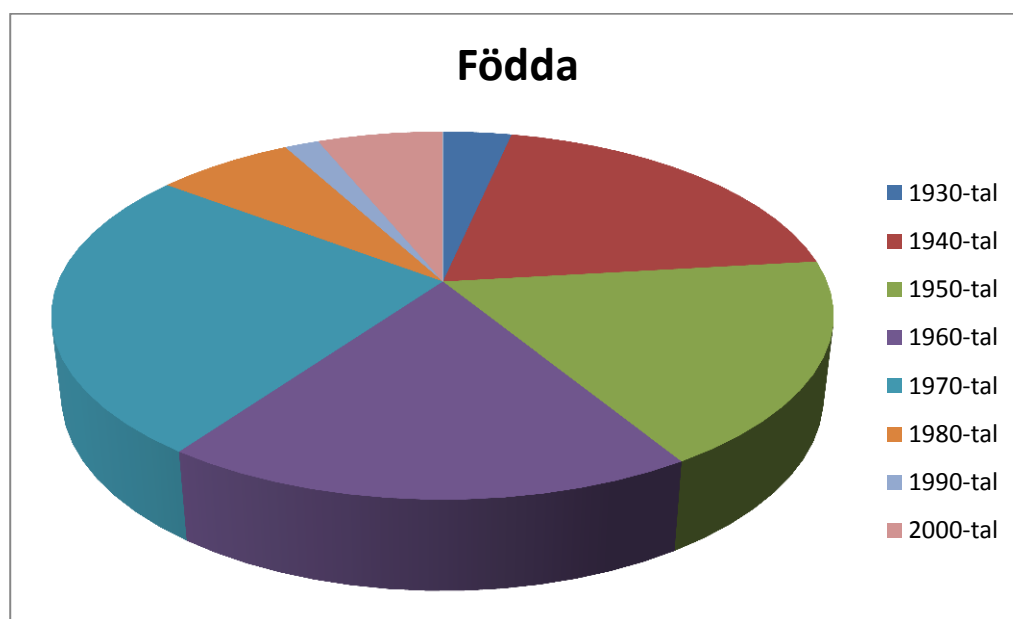
Hur gamla är våra flitiga e-bokslåntagare? Det framkom att de mestadels är i yngre till äldre medelåldern. 70-talisterna är den största gruppen. De utgör 25 procent (45 st). Näst flest är 40-talisterna, 19 procent (35 st). Därefter kommer 60-talisterna som utgör 18 procent (33 st) och 50-talisterna, 18 procent (32 st). Se diagram 2.

Ett fåtal 80-talister finns, de utgör 6 procent. Men de vi verkligen inte har nått med e-böckerna är 90-talisterna. (Totalt tre personer i gruppen.) Det förvånade mig lite, då åldersgruppen brukar beskrivas som mobil och i framkant vad gäller ny teknik. Många av dem befinner sig i studier och jag spekulerar i om urvalet av våra e-böcker, som inte innehåller kurslitteratur, helt enkelt är fel för denna åldersgrupp.

Personer födda på 2000-talet finns också med i gruppen (11 st), men jag misstänker att i flera fall är det föräldrar som använder sig av sina barns bibliotekskort.

2014-06-25

Diagram 2

Några profiler

Jag vill ge en liten bild av de sex låntagare som lånat mest e-böcker under perioden.

1. Kvinna född 1964. Bor i Tumba. Har lånat 31 e-böcker det senaste halvåret. Har även lånat fysiska medier på biblioteken under samma period.
2. Kvinna född 1958. Bor i Norsborg. Har lånat 30 e-böcker senaste halvåret. Har inte lånat på biblioteken under samma period.
3. Kvinna född 1969. Bor i Tullinge. Har lånat 25 e-böcker senaste halvåret. Har inte lånat på biblioteken under samma period.
4. Man född 1958. Bor i Tullinge. Har lånat 24 e-böcker. Har även lånat på biblioteken.
5. Kvinna född 1976. Bor i Tullinge. Har lånat 24 e-böcker. Har inte lånat på biblioteken.
6. Kvinna född 1961. Bor i Grödinge. Har lånat 24 e-böcker. Har även lånat på biblioteken.

2014-06-25

En typ av låntagare som dyker upp ofta i gruppen är en man född på 40-talet, som aldrig har lånat något på de fysiska biblioteken och som bor Tullinge. Men det finns också många motsvarande kvinnor och det finns också nästan lika många som ju faktiskt använder våra fysiska bibliotek.

Vad mer skulle vara intressant att ta del av?

Vad gäller till exempel etnisk bakgrund är det svårt att utläsa enbart på basis av namn. Det är dock mycket få i gruppen som har ett namn som jag tolkar som uto-meuropeiskt.

Utbildningsbakgrund går inte att utläsa. Inte heller yrke eller inkomst.

Två sk Lärarkort förekommer i gruppen.

Det går inte att se vilken typ av läsare/tekniskt hjälpmedel som låntagarna har använt sig av.

Slutsats

Idag når våra e-böcker ungefär lika många kvinnor som män (något fler kvinnor). De når medelålders och nyblivna pensionärer, men de når definitivt inte yngre personer i åldern 15-25 år. E-böckerna når framförallt personer bosatta i Tullinge och Tumba, men i väldigt låg grad personer bosatta i Norra Botkyrka.

Även om det inte går att utläsa i denna undersökning, så påverkar säkert tillgången till surfplatta, läsplatta och kanske dator möjligheterna att ladda ner e-böcker. Kanske behöver vi på biblioteken fundera över hur vi kan kompensera en bristande tillgång till tekniska hjälpmedel i mindre resursstarka områden. Undersökningar visar dock att över 90 procent av unga i Sverige har tillgång till egen smartphone.

Citat från rapporten *Svenskarna och internet 2013*.

”Tre procent av befolkningen läser en e-bok någon gång i veckan och totalt är det elva procent som någon gång läst en e-bok. Det är nästan exakt samma siffror som förra året (Findhöj, 2012). De flesta (47%) som läser en e-bok gör det på datorn, sedan kommer surfplattan (36%) medan långt färre läser e-boken på mobilen (9%) eller på en särskild läsplatta (8%). Det är särskilt i åldrarna 35–65 år som surfplattan används för bokläsning. Nästan alla som läser e-böcker läser också vanliga pappersböcker.”